

Régi fegyverekről

mesélek a fiúknak, de a lányok is belekukkinthatnak ezekbe az oldalakba, hiszen ha szükség volt rá, a történelem során mindig bátran fegyvert ragadtak ők is.

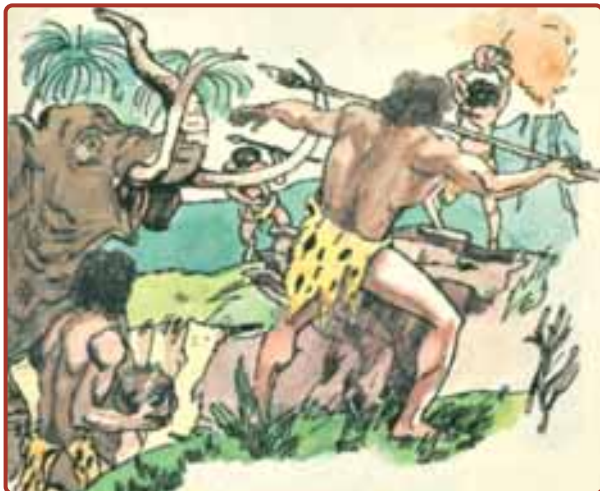
■ Mielőtt aggódó szüleitek kivennék kezeitekből ezt a Napsugárt, megnyugtatom őket: nem durvaságra és kegyetlenségre tanítalak titeket, hanem vitézségre és helytállásra. Az igazi harcos – ilyen volt **Hunyadi János** is – nem támad, hanem véd.

Karja, szíve erős, lelke igaz. Nem veszi el a másét, de élete árán is megvédi, ami az övé: családját, jószágát, hazáját. Fiúk, nőjeteik harcos, igazlelkű férfiakká.

■ **Van-e játékfegyveretek?** Engem hiába hívtok, hogy pák-pák-pák, csattogó, villogó golyószóróval, bádognisztollyal, puskával kaszaboljuk a képzeletbeli ellenséget, vagy „tömegmészárlást” játszunk a számítógépen, nézzünk a tévében. Azt se várjátok, hogy a milliók életét kioltó bombákról meséljek nektek. Ezeken az oldalakon a régiek fegyvereiről, a **kardról**, az **íjról**, a **parittyáról** lesz szó. Ilyet kérjetek ajándékba, **ezekkel játszátok** azt, hogy olyan erősek, ügyesek, bátrak vagytok, mint a hajdani vitézek.

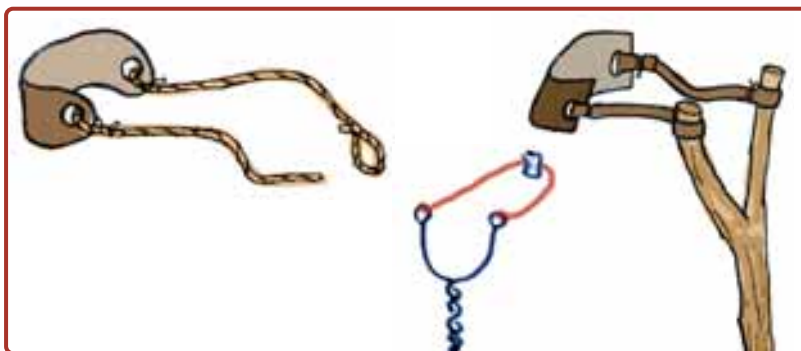
■ A régiek tudták, hogy **az élet szent, ölni bűn**. Soha nem gyilkoltak könnyű szívvel, kegyetlenül. Azért vadásztak, hogy legyen, mit enniük, és azért harcoltak, hogy megvédjék életüket a vadaktól, a gonosz emberektől. Mert gonoszok mindig voltak, éppen azért, hogy próbára tegyék az igazakat.

■ A legelső fegyver a **kő** volt. Pattintva, élezve szúrt és vágott, fanyélre kötözve nagyobb erővel és távolabbra csapott le. Így született meg az első tör, balta, lándzsa, parittyá.

■ A legelső fegyver a **kő** volt. Pattintva, élezve szúrt és vágott, fanyélre kötözve nagyobb erővel és távolabbra csapott le. Így született meg az első tör, balta, lándzsa, parittyá.

■ A bibliai történet szerint Dávid parittyájával terítette le az óriás Góliátot. Európában az ókortól a XVII. századig, a természeti népeknél pedig még ma is elterjedt messzehordó hajtófegyver a **parittyá**. Egy hosszú bőrszík szélesebb közepébe tették a kő, cserép vagy ólomlövedéket, nyújtott karral megforgatták, és az egyik szarát elengedve kiröpítették a követ. Az ágasfára kötött **csúzlit** vagy pici változatát, a drótra, újra bogozott **cseszle- vagy bolhaparittyát** ti is elkészíthetitek, csak óvatosan lövöldözzetek vele.

■ A **katapult** gerendákból, kötelekből készült óriásparittyva. Több száz méterről is beröpítette a követ az ostromlott várba.

■ Amint a követ fém (bronz, vas, acél) helyettesítette, a **szúró, vágó fegyverek** egész sora született meg. A **tőr, a bárd, a balta, a fokos** közelharcra szolgált. A legfőbbmunkált **tőrök**et a perzsa ötvösök készítették. Az arab férfiak övében ma is meg-megvilan a fényes-éles penge.

■ A **túlélőkés** a legmodernebb spanyol katonai felszerelés része. Éle vág, szúr, fűrészel,

tűzet csíhol, szigonyná, lándzsává alakítható, nyelében sebtapasz, gyógyszerek, tengervíz-sótlanító tabletta, csipesz, szike, iránytű, horgok, damil, csali rejtőzik, tokja parittyaként vagy jelzéseket leadó tükröként használható.

■ *Ékesít is, üt is, ró is* – ez áll rovásírással a 3000 éves magyar fokoson, melyet egy Róma melletti harcmezőn találtak meg. Ilyen **fokost** a bronzkorban csakis a Kárpát-medencében készítettek. Felirata tömören elmondja, hogy harcoltak, faragtak és írtak (róttak) is vele.

Hogy hívják az indián fokost?

■ A **dárdát, lándzsát, gerejyt, dzsidát** hajították, szúrtak vele, a **kopjával** öklelték, lelőtték lováról a páncélos elleniséget.

■ **Szent Lászlót** mindig **csatabárd-dal**, karddal ábrázolják. Ezekkel harcolt a délcegi lovagkirály.

DEÁK FERENC
rajzai

*Hárman sem bírnátok súlyos buzogányát,
Parittyaköveit, öklelő kopjáját;
Elhúlnétek, látva rettenetes pajzsát,
És, kit a csizmáján viselt, sarkantyúját.
(Arany János: Toldi)*

■ A **buzogány** nem más, mint szeges, láncos, fém vagy fa „ököl”. Ezzel szakította be Botond vezér Bizánc érc-kapuját. Aranyból, drágakőből elkészítve a buzogány a királyi hatalom jelképe: **jogar**.

■ A **kard** a legrégebbi és legelterjedtebb fegyverek egyike. Hossza, szélessége, alakja koronként és népenként változott, de az ókortól a XX. századig széles e világon harcoltak vele, és még ma is része a katonai parádéknak.

■ Az ősmagyar **fegyverkovácsok** éles kardjait az ötvösök indás-palmettás arany- és ezüstlemezekkel díszítették. **Atila kardját** népünk hite szerint Isten küldte, hogy az igazság fegyvere legyen.

■ „Övezd fel kardodat oldaladra, hogy ezáltal az igazságosság hatalmát gyakorold.” A magyar koronázási szertartás fontos része a **felövezés**, vagyis a kard felkötése a király derekára, majd a **királyvágás**. A király fellovagolt az ország megyéiből hozott földből emelt királydombra, és a **koronázási karddal** a négy égtáj felé vágva keresztet rajzolt: kifejezte hatalmát, és Isten oltalmába helyezte országát.

■ A szkíták, a hunok, a magyarok ősi szokása, hogy a hadba hívás jeleként **vörös kardot** hordoztak körül az országban.

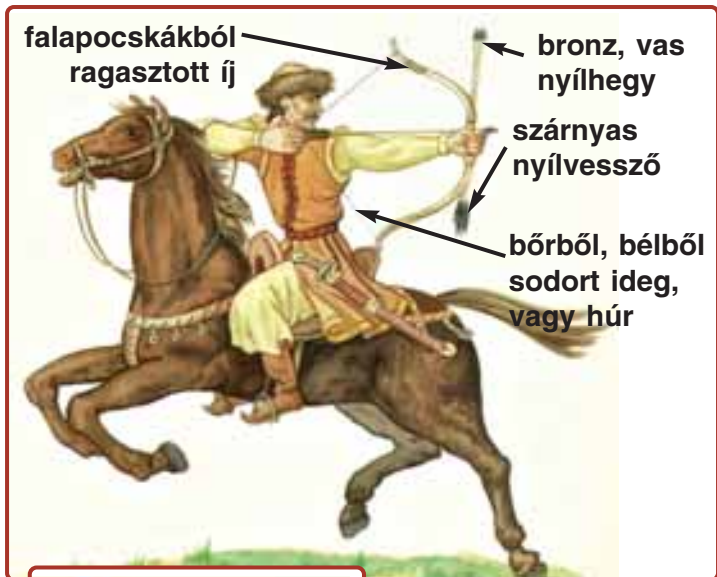
Melyik lehet?
Párosítsd a betűt a hozzá illő számmal.

■ Az ókori rómaiak a rövid, egyenes **legionárius kardot** (1), a törökök a görbe **jatagánt** (2), a japánok a hosszú, keskeny **samurájkardot** (3), a franciák a hajlékony **párbajtőrt** (4), a magyarok az enyhén ívelt **szablyát** (5) kedvelték. A széles pengéjű, hosszú és egyenes lovagi kardot, a **pallost** (6) ma megemlíteni is alig tudnánk.

■ A vezérek, hogy csapataikat lelkesítsék, kivont karddal, elsőként rohantak harcba, persze nem ilyen, drágakövekkel kirakott **díszkarddal**.

Mit jelent: feje fölött lóg Damoklész kardja.

■ Az íj az emberiség egyik legősibb fegyvere. Túlélte a tűzfegyverek feltalálását: az őserdők törzsei ma is íjjal vadásznak. Az ókori római nyilak 100 méterre, a középkori nyílpuskák, számszeríjak 225 méterre lőttek. Mindenki ismeri az angol Robin Hood, a svájci Tell Vilmos íjász-legendáit, de vajon tudjuk-e, hogy a magyar lovasíjászok évszázadokon át legyőzhetetlenek voltak. Egész Európa a magyarok nyilaitól rettegett. Könnyűlovasságunk menekülést színelve, vágatában hátrafele fordult, és nyílzáporral kaszálta le az ellenséget. A visszacsapó íjat felajzani, a trappoló lovon pontosan célozni, szemmel nem is követhető

gyorsasággal röpíteni egyik nyílvesszőt a másik után csak az tudja, aki kiskorától ezt gyakorolja, aki hamarabb tanul meg lovagolni, mint járni – akár őseink.

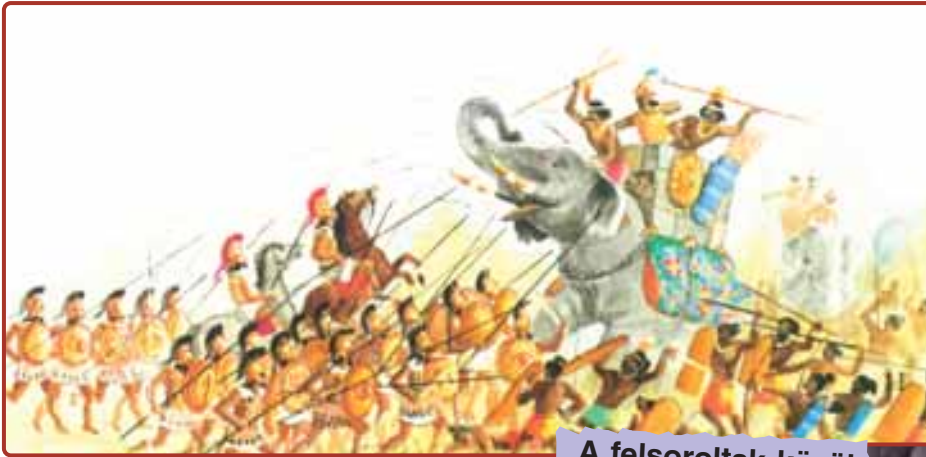
■ A középkori nyugat-európai nehézlovasság bokáig vasba, takarókba bújtatta a szerencsétlen lovakat, s maga is mázsás páncélt öltött, ezért daruval kellett a nyeregbe emelni. A könnyű fegyverzetű magyar harcost viszont lova röpítette, segítette, nem ritkán megmentette, Árpád korában a sírba is követte. Jóval később, a huszárok vitézségében is szerepe volt a gyors paripának. A Hunyadi-huszárnak nemcsak viselete hasonlított a csikóséra: az ostort is veszedelmes fegyverként használta.

Hogy hívják a cowboy „kötél-fegyverét”?

■ A tank őst, a kétkerekű, lovak által röpített harci kocsit a sumérok használták először ötezer évvel ezelőtt, de az ókori egyiptomiak, a hettiták, a perzsák, a görögök, az etruszok is ismerték.

■ Az idomított **harci elefántok** agyarát fémszarvval tették még félelmetesebbé. Ezek a mozgó sziklák azonban sem Hannibált, sem Dareioszt nem segítették győzelemre. Az ókori Kartágó hadvezére hiába próbálta meghódítani Rómát, a perzsa királyt pedig legyőzte Nagy Sándor.

■ Bár a **tűzfegyvereket** jóval később fedezték fel, történetük sajnos mégis túl gazdag. A kínai puskaportól az atombombáig, az elöltöltős puskától a golyószóróig, az ágyútól a lézerpisztolyig, a mustárgáztól a biológiai fegyverig fürgetegesen fejlődik a pusztítás tudománya, mely ma már földi létünket fenyegeti. A párviadalban, párbajban egy ember, a csatában százak, ezrek, a világháborúban milliók, az atom vagy biológiai háborúban az egész emberiség pusztul el. Mi védhet meg?

A felsoroltak közül melyik fegyvert használjuk sporteszközként is?

Gábor Áron ágyúja

■ A régi harcos **pajzzsal**, sisakkal, vastag bőrruhával, sodronyínggel, **páncéllal** védte magát. A huszárruha fémszálal sujtását, a **vitézskötést** sem pusztán dísznek szánták.

■ De a legnagyobb védelmet mégis a **hit, az igaz szándék, az ima**, az égiek segítségével jelenti. Az újszülött Akhilleusz édesanyja a Sztüx vizébe mártotta, hogy fegyver ne árthasson neki. Ám a sarkát fogta, így az sebezhető maradt. Szent István Mária oltalmába ajánlotta Magyarországot. Jézus, segíts! – kiáltották Nándorfehérvár, Szigetvár vagy Eger védői. Hányszor csúszott el a kardcsapás, torpant meg a nyílveendő, a golyó a nyakban viselt Mária-érmén, kereszten.

Mária köpenyébe burkol, Jézus velünk van. Csak higgyük, hogy harcban, békében egyaránt igaz Bethlen Gábor fejedelem fohásza: Ha Isten velünk, ki ellenünk?

Zsigmond Emese